

Nämnden Svenska rum 14.12.2023 § 91

§ 91

Fråga om hur barnens rättigheter förverkligas och om barnbudgetering

Beredning och upplysningar:
Kaarnalehto Annika
Leppänen Marianne
Plosila Riina
Saloranta-Eriksson Outi
Yli-Leppälä Henna
Kilpeläinen Anna
Valkonen Maria
Järvinen Tiina
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Direktör för sektorn för fostran och lärande Rinta-Aho Harri

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsedelen som svar på ledamot Ira Hietanen-Tanskanens och 41 andra ledamöters fullmäktigefråga om hur barnens rättigheter förverkligas och om barnbudgetering i Esbo.

Behandling

Ekonomi- och förvaltningsdirektör Timo Ketonen var föredragande, då direktör för sektorn för Fostran och lärande Harri Rinta-aho var förhindrad.

Beslut

Nämnden Svenska rum

Förslaget godkändes enhälligt.

Redogörelse

Fullmäktigefrågan

Ira Hietanen-Tanskanen och 41 andra ledamöter i fullmäktige lämnade 20.11.2023 en fullmäktigefråga om hur barnens rättigheter förverkligas och om barnbudgetering i Esbo.

I frågan konstateras att ärenden som gäller barn och unga understryks i kommunernas verksamhet ännu mer en förr i och med vårdreformen. Stadsstyrelsen behandlade 14.3.2022 § 87 ett förslag till fullmäktige om godkännandet av välfärdsplanen för barn och unga för åren 2022–2025 och beslutade samtidigt att Esbo stad deltar i utvecklingen av barnbudgetering som en del av det nationella, nätverksbaserade arbetet efter att vårdreformen trätt i kraft.

I frågan vill ledamöterna ha svar på följande:

1. Hur främjar och följer de olika sektorerna i staden förverkligandet av barnens rättigheter och den nationella barnstrategin?
Vem eller vilka leder detta arbete på stadsnivå?
2. Hur har utvecklingen av barnbudgeteringen i Esbo inletts?

Frågan anknyter till Berättelsen om Esbo, enligt vilken Esbo ska vara Finlands bästa stad för barn, unga och barnfamiljer. Frågan anknyter också till Berättelsen om sektorn för fostran och lärande, enligt vilken personalen arbetar tillsammans med eleverna och vårdnadshavarna för att hitta de bästa förutsättningarna för alla barn och unga att växa, utvecklas, lära sig och delta både inom handledd verksamhet och på fritiden. Verksamhet som stöder välfärden byggs upp tillsammans.

Beredning

Utlåtandet har beretts i samarbete mellan resultatenheterna inom sektorn för fostran och lärande, sektorns stab, resultatområdet för livskraft och stadsmiljösektorn. Utlåtandet behandlas av nämnden för fostran och lärande 13.12.2023 och av nämnden Svenska rum 14.12.2023.

Den nationella barnstrategin, barnens rättigheter och barnbudgetering

Finlands första nationella barnstrategi publicerades 23.2.2021 (Statsrådets publikationer 2021:9). Strategin har som mål att ska skapa ett barn- och familjevänligt Finland som respekterar barnets rättigheter. Grunden för strategin utgörs av de fyra allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter, nämligen icke-diskriminering, prioritering av barnets bästa, barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling samt barnets delaktighet. I strategin har det antecknats hur nuläget ser ut i Finland med tanke på välbefinnande bland barn och unga och hur deras rättigheter förverkligas, samt de centrala målen och åtgärderna för främjandet av dem. Barnstrategin är avsedd att styra den genomförandeplan som utarbetas för varje regeringsperiod. Genomförandeplanen för statsminister Orpos regering är under beredning och publiceras vintern 2024.

Barnbudgetering innebär att budgeten granskas med tanke på barnets rättigheter. I fullmäktige frågan hänvisas till stadsstyrelsens beslut 14.3.2022 § 87, enligt vilket Esbo deltar i utvecklingen av barnbudgetering som en del av det riksomfattande nätverksbaserade arbetet efter att vårdreformen har trätt i kraft. I det nationella, närverksbaserade arbetet pågår ett pilotskede som inleddes i september 2023. I detta pilotprojekt för nationell barnbudgetering för åren 2023–2024, som har som mål att utveckla välfärdsområdenas verksamhet, deltar Birkalands välfärdsområde och Norra Österbottens välfärdsområde. I samband med projektet skapas ett nätverk av välfärdsområden och kommuner, som för närvarande utvecklar eller ämnar utveckla barnbudgeteringen inom sitt område. Under projektet kommer man att ordna verkstäder för alla medlemmar i nätverket och regelbundet dela ut information om hur utvecklingsarbetet framskrider i olika områden.

Svar på frågorna

1. Hur främjar och följer de olika sektorerna i staden förverkligandet av barnens rättigheter och den nationella barnstrategin?

Den grundläggande uppgiften för sektorn för fostran och lärande är att verkställa barnets rättigheter. FN:s konvention om barnets rättigheter förpliktar till att respektera och iaktta barnets rättigheter som garanteras i konventionen också i all undervisning och fostran. Avtalet ger

undervisningen en juridisk grund. De allmänna principerna i konventionen om barnets rättigheter förpliktar alla som arbetar med och för barn. Också i gymnasiets beslut och verksamhet har konventionen om barnets rättigheter en viktig styrande betydelse.

Barnens rättigheter beaktas i sektorns alla läroplaner. Enligt dessa ska elevernas synpunkter beaktas i planeringen av undervisningen och i skolarbetet, och därför är barnens delaktighet en naturlig del av fostran och skolarbetet. Redan i förskoleundervisningen bekantar man sig med barnets rättigheter med hjälp av FN:s konvention. Tillsammans med barnen utarbetas och utvecklas bland annat regler för förskolegruppen. Inom den grundläggande utbildningen bekantar man sig med barnets rättigheter i läroämnena religion, livsåskådningskunskap och hälsokunskap. Också inom helheten för mångsidig kompetens – "Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid" – undersöks barnens rättigheter som en del av undervisningen i olika läroämnen.

Hur delaktigheten bland barn och unga förverkligas följs upp som en del av de årliga utvärderingsenkäterna. Resultatenheterna har också flera verksamhetsmodeller som får barn och unga att delta, såsom elev- och studerandekårsverksamhet och deltagande budgetering, bland annat ManiMiitti.

Sektorn för fostran och lärande har förbundit sig att främja den nationella barnstrategin. Personalen vid sektorn för fostran och lärande har uppmuntrats att delta i den största åtgärden i genomförandeplanen för barnstrategin, den avgiftsfria webbutbildningen om barnets rättigheter som publicerades 16.2.2023. Utbildningarna är en del av arbetet med att förankra den nationella barnstrategin och information om dem finns bland annat i intranätet Essi, senast 20.11.2023, under veckan för barnets rättigheter. I samband med detta påmindes det också om barnkonsekvensanalysen i beslutsfattandet, där man har kommit överens om anvisningar och blanketter för förhandsbedömning av konsekvenserna av beslut som ska användas på stadsnivå och som finns på en separat Essi-sida. Anvisningarna har också preciserats i ledningsgruppen för fostran och lärande 3.10.2023.

Styrgruppen för barns och ungas hälsa har i uppgift att följa hur åtgärderna i Esbo stads välfärdsplan för barn och unga förverkligas. I Esbo stads välfärdsplan för barn och unga 2022–2025 beaktas barnets rättigheter. Med tanke på den nationella barnstrategin betonas i principerna i välfärdsplanen särskilt stärkandet av barnets delaktighet och motverkandet av ojämlikhet samt stärkandet av tjänster som motsvarar barnens och familjernas behov. Vid bedömningen av åtgärdernas verkningsfullhet utnyttjas bland annat resultaten av enkäten Hälsa i skolan, och de rapporteras följande gång i samband med bokslutet i början av 2024.

Planen mot mobbning, våld och trakasserier mot barn och unga (Tillsammans är vi starka – nej till mobbning) håller på att uppdateras, eftersom den har blivit en del av Esbo stads elevvårdsplan. Åtgärder för att ingripa i mobbning och våld har vidtagits under hösten bland annat i form av videon Mutter och Vattenpass om mobbning och trakasserier, och uppgiftskort som också elevkårerna deltagit i att skapa. Skolorna har K-0+ anställda som stöd för att reda ut svåra mobbnings- och våldsfall. Dessutom stöds ingripande i mobbning och trakasserier i sociala medier med hjälp av tjänsten Someturva, som nu används av alla skolor, från grundläggande utbildning till gymnasier.

Alla resultatenheter inom resultatområdet för livskraft främjar genom sina åtgärder verkställandet av barnets rättigheter och den nationella barnstrategin. Fullmäktige beslutade 20.11.2023 § 132 att ansvaret för

främjandet av hälsa och välfärd på stadsnivå och de helheter som anknyter till det överförs från koncernförvaltningen till en stab som inrättas inom resultatområdet för livskraft från 1.1.2024. Staben ansvarar i framtiden för utvecklingen av invånarnas möjligheter att delta och påverka och styrningen av den.

Enligt artikel 31 i konventionen om barnets rättigheter har barnet rätt till vila och fritid, till lek och rekreation enligt barnets ålder och till fritt deltagande i kulturliv och i konst. Resultatenheten för kultur tillgodoser detta behov på många nivåer: biblioteken erbjuder barn en möjlighet med låg tröskel att besöka de mest fantasifulla världar. De fungerar också som gemensamma mötesplatser i egen regi för både familjer och unga. Samarbetet med mödra- och barnrådgivningarna, som kört igång i år, banar väg för en kulturreisa som varar hela livet. Ibland börjar resan redan före födseln: Tapiola Sinfoniettas fadderbarn får ta del av musicerande redan när de ännu är i livmodern. Barnkulturcentret Aurora erbjuder Esbobarn mångsidiga och högklassiga kulturupplevelser. Via Finlandsmodellen för hobbyverksamhet har barn och unga möjlighet att förverkliga sig på ett sätt de själva väljer. Barns och ungas delaktighet beaktas i stor utsträckning i planeringen av verksamheten, vilket förutsätts i artikel 12 i konventionen.

Resultatenheten för idrott har en princip: "Var och en har rätt till en möjlighet." Enheten har tillsammans med föreningar byggt upp en avgiftsfri hobbystig för 2–20-åringar. Den ger varje vecka över 2 500 barn och unga möjlighet till hobbyverksamhet i över 150 olika grupper. Verksamheten når 6–7 procent av alla unga i Esbo och 13–15 procent av de unga som inte deltar i föreningsverksamhet. Samarbetet med skolorna med årskurs 7–9 satsar på en hobbyeftermiddag för eleverna. På onsdagseftermiddagar deltar över 1 000 barn och unga i hobbyverksamhet. Av dessa är något över 10 procent sådana som inte har någon annan hobby, och dessutom får 900 unga som också annars håller på med hobbyer möjlighet till en ledig kväll och viktig social verksamhet med sin familj och sina vänner. En av föreningarnas understödsprinciper är att föreningsverksamheten är ansvarsfull och att man förbinder sig till principerna för hållbar fostran. Ungefär 300 föreningar i Esbo med nästan 100 grenar arbetar för barn och unga. Föreningarna har sammanlagt ungefär 48 000 medlemmar, av den uppskattningsvis 35 000 barn. Idrottens understöd riktas enbart till barn och unga under 20 år på basis av antalet deltagare. Allmänt understöd och hyresunderstöd delas årligen ut till en summa på sammanlagt 4 550 000 euro. Lika möjligheter för barn att delta och rätt till en trygg barndom är en av hörnstenarna för våra tjänster. Vi motverkar ojämlikhet och utslagning. Verksamheten Lek och rörelse är ett gott exempel på hur man kan möjliggöra motion på ett jämlikt sätt för barn på 5–6 år. Inom pilotprojektet, som började i augusti, motionerar sammanlagt omkring 900 barn och målet är att utvidga verksamheten. Lek och rörelse utförs som samarbete mellan finsk och svensk småbarnspedagogik samt en idrottsförening.

Resultatenheten för näringar och sysselsättning har som mål att främja allas deltagande i arbetslivet, vilket för sin del bidrar till Esbobornas välbefinnande. Inom enhetens ansvar understryks enligt Berättelsen om Esbo i synnerhet sysselsättningen bland unga. Sysselsättningstjänsternas verksamhet och tjänster riktas i huvudsak till unga på 18–29 år och unga vuxna i Sysselsättning Esbos verksamhetspunkter och i Navigatorhusets nätverk, men också unga under 18 år kan vara kunder där. Tjänsterna för unga har utvecklats till exempel genom kundråd för unga. Dessutom har resultatenheten för näringar och sysselsättning ansvar bland annat för att främja stadens förmåga att hålla kvar internationella experter och för att ordna Hello Espoo-evenemang. Dessa ökar de nya Esbobornas medvetenhet om

de tjänster som erbjuds kommuninvånarna, såsom hobbymöjligheter för barn och unga samt tjänster inom småbarnspedagogiken och undervisningen.

Stadsmiljösektorn främjar en jämlik utveckling av miljön med hänsyn till alla invånare och användare. Stödandet av barns rättigheter har beaktats i markanvändnings- och bygglagen, som iakttas vid byggande. Sektorn bygger och upprätthåller daghem för barn, skolor och invånarparker. Idrottsplatser, såsom spelplaner, simhallar och idrottshallar byggs och upprätthålls i samarbete med resultatområdet för livskraft. Sektorn främjar också byggandet och användningen av närnatur- och grönområden samt sörjer för trafiksäkerhet och annan säkerhet.

2. Hur har utvecklingen av barnbudgeteringen i Esbo inletts?

Esbo stads budget och ekonomiplan 2024–2026 tar inte separat ställning till barnbudgetering. Kommunens olika sektorer har som mål att främja kunnandet och välbefinnandet bland barn och unga. Sektorn för fostran och lärande har uppgifter som i stor utsträckning riktar sig till småbarnspedagogik, utbildning och ungdomstjänster. Inom resultatområdet för livskraft främjas välbefinnandet bland barn och unga genom motion och kultur. Budgetens texter och tabeller specificerar närmare hur ekonomin och verksamheten riktas bland olika resultatenheter och tjänster.

Så som det nämndes tidigare, har pilotförsöket för barnbudgetering som ska utveckla välfärdsområdenas verksamhet inletts nyligen. Västra Nylands välfärdsområde deltar inte i pilotprojektet.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Fullmäktige fråga om hur barnens rättigheter förverkligas och om barnbudgetering i Esbo, Ira Hietanen-Tanskanen och 41 andra ledamöter i fullmäktige (på finska)

För kännedom